

כתובתה יורשיה משביעין אותה, שלא עיכבה מנכסיהם בידה אחר מיתת האב.

ואם אינה תובעת כתובתה, אלא רק תובעת ב-תפ מזונות, אין יורשין משביעין אותה שלא עיכבה משלהם בידה, עד שתתבע גם כתובה.

וקמפלגי רבי שמעון ותנא קמא, בפלוגתא דחנן ובני כהנים גדולים.

דתנן, מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות, חנן אומר: תשבע בסוף, היינו בשעת גביית הכתובה, ולא תשבע בתחלה בשעת תביעת מזונות.

נחלקו עליו בני כהנים גדולים, ואמרו: תשבע בתחלה, כשגובה מזונות, ובסוף כשגובה כתובתה.

ואם כן, רבי שמעון שאמר "כל זמן שתובעת כתובתה היורשים משביעים אותה", סבר כחנן, ורבנן שאמרו לעולם נשבעת אף למזונות, סברו כבני כהנים גדולים.

מתקוף לה רב ששת: אם זהו באור דברי רבי שמעון, האי [האם] שבועה זו יורשין משביעין אותה? בית דין משביעין אותה מיבעי ליה! ומדוע אמר רבי שמעון "יורשים משביעים אותה"?

אלא אמר רב ששת, אחא, זהו באור דברי רבי שמעון: שנינו במשנה — "הלכה מקבר בעלה לבית אביה, או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא, אין היורשים משביעין אותה. ואם נעשית אפוטרופיא — יורשין משביעין אותה על העתיד לבא, ואין משביעין אותה על מה שעבר".

נפרעין מהם שלא בשבועה. משום שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי דמי:

שנינו במשנה: ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה:

אמר רב אחא שר הבירה — מעשה בא לפני רבי יצחק באנטוכיא, שבאה אשה להפרע מנכסי בעלה שלא בפניו,

ואמר: לא שנו שיכולה להפרע שלא בפניו, אלא לכתובת אשה, משום חנא. [היינו שיהיה חן האנשים בעיני הנשים לינשא להם, ולא יחששו שתאבדנה את כתובתן], אבל בעל חוב לא יפרע שלא בפניו, אפילו בשבועה.

ורבא אמר רב נחמן אפילו בעל חוב נפרע שלא בפניו בשבועה, כדי שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב במדינת הים, ואתה נועל דלת בפני לווין:

שנינו במשנה — רבי שמעון אומר: כל זמן שתובעת כתובתה היורשים משביעים אותה, ואם אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעים אותה.:

מקשה הגמרא: רבי שמעון אהייא? כלומר על איזו מהשבועות שנזכרו לעיל במשנה אמר רבי שמעון את דבריו?

אמר רבי ירמיה, אחא שנינו — "ונפרעת שלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה", לא שנא לתביעת מזונות, ולא שנא לכתובה, צריכה להשבע כדי שבי"ד ירדו לנכסי הבעל להפרע מהם.

ואתא רבי שמעון למימר — כל זמן שתובעת

ואתא רבי שמעון למימר, כל זמן שתובעת כתובתה, יורשין משביעין אותה על העבר, אך אם אינה תובעת כתובתה, אין היורשין משביעין אותה.

וקמיפלגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן.

דתנן: אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע שלא נטל משלהם כלום. ואין חוששים שימנע מלהיות אפוטרופוס משום השבועה, כיון שאם לאו שעשה לו אביהם טובה בחייו לא היה מסכים להתמנות לאפוטרופוס.

אך אם מינהו בית דין, לא ישבע. כדי שלא ימנע מלהיות אפוטרופוס על הנכסים.

אבא שאול אומר, חילוף הדברים: מינהו בית דין, ישבע! משום שכבוד הוא לאדם להתמנות לאפוטרופוס על ידי בית דין ולא ימנע מלהיות אפוטרופוס משום השבועה.

אך אם מינהו אבי יתומים, לא ישבע. כדי שלא ימנע מלהיות אפוטרופוס.

ואם כן, **רבי שמעון** שאמר — "אינה תובעת כתובתה אין היורשים משביעים אותה", סבר **כאבא שאול**, וכיון שאינה תובעת כתובתה הויה כאפוטרופוסית שנתמנתה על ידי אבי יתומים, ואינה נשבעת.

ורבנן שאמרו — נשבעת, סברי **ברבנן**, שאפוטרופוס שמינהו אבי יתומים נשבע.

מתקיף לה אביי, והלא לפי דברים אלו רבי שמעון בא להקל עליה ולומר שאינה נשבעת כשאינה תובעת כתובתה, ואם כן, **האי לשון**

"כל זמן שתובעת כתובתה" אינו מובן, והלא "אם תובעת" מיבעי ליה — היה לו לכתוב?!

כיון שלשון "כל זמן" משמע שבא להחמיר ולומר, דלא כדברי תנא קמא שפטרה מן השבועה אפילו כשתובעת, אלא כל זמן שתובעת משביעים אותה, היינו לחומר.

אלא אמר אביי: דברי רבי שמעון נאמרו **אהא** ששנינו לעיל פו' ע"ב: "כתב לה — נדר ושבועה אין לי עליך", אינו יכול להשביעה. וכולי, "נדר ושבועה אין לי, ולא ליורשי, ולא לבאים ברשותי, עליך ועל יורשיך ועל הבאין ברשותך", אין יכול להשביעה, לא הוא ולא יורשיו ולא הבאין ברשותו, לא היא ולא יורשיה ולא הבאין ברשותה".

ואהא אתא רבי שמעון למימר — כל זמן שתובעת כתובתה, יורשין משביעין אותה, וקמיפלגי בפלוגתא דאבא שאול בן אימא מרים ורבנן.

הנזכרת לעיל בריש משנתינו — אבא שאול אומר, "אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא להפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה"

רבי שמעון סבר **כאבא שאול**, ולכן כל זמן שתובעת כתובתה אפילו אם פטרה מן השבועה — נשבעת. כדין הבא להפרע מנכסי יתומים שאינו נפרע אלא בשבועה.

ורבנן דרבי שמעון — **ברבנן**. שפטרוה מן השבועה היכן שפטרה הבעל משבועתו.

מתקיף לה רב פפא, התינח "כל זמן

ואין הבעל יכול לטעון – "פרעתך, והחזרת לי את שטר כתובתיך וקרעתיו", כיון שחוב הכתובה הוא "מעשה בית דין"⁽¹³⁰⁾, וכל הטוען אחר מעשה בית דין ואמר "פרעתי" אינו נאמן, והתובע נחשב כמי שאוחז שטר בידו.

אך אם הוציאה כראיה את הכתובה, ואין עמה גט, והיא אומרת – גרשני בעלי, ואבד גיטי, ועדיין לא פרע לי את כתובתי. והוא אומר – אכן גרשתיה אך פרעתי לה את כתובתה, וקרעו לה את הגט, ונתנו לי שובר, ואבד שוברי,

וכן בעל חוב, שהוציא שטר חוב שעברה עליו השמיטה, ואין עמו שטר פרוזבול, שמסר לפני השמיטה כדי שלא ישמטו חובותיו⁽¹³¹⁾, וטוען "פרוזבול היה לי ואבד" – הרי אלו לא יפרעו, כיון שחוששים שמא נפרעה כתובתה, ובבעל חוב – שמא לא היה לו פרוזבול.

רבי שמעון בן גמליאל אומר: מן הסכנה ואילך⁽¹³²⁾, כלומר מזמן שגזרו העובדי כוכבים על המצות, והיו יראים לשמור שטרי

שתובעת כתובתה", כלומר, לדברך מובן מה חידש רבי שמעון בריש דבריו, לומר כדברי אבא שאול,

אך סיפא דרבי שמעון – "אינה תובעת כתובתה" מאי איכא למימר? כלומר ממי בא לאפוקי בדין זה?

אלא אמר רב פפא, רבי שמעון בא לאפוקי מדברי רבי אליעזר, ומחלוקתו.

כלומר – בא לחלוק רבנן הנזכרים בריש המשנה, שסוברים שאם כתב "ולא לירשי" מועיל. והוא סובר שאפילו אם כתב לה "נדר ושבועה אין לי עליך ולא על יורשי", נשבעת ליתומים, כאבא שאול.

מתניתין:

האשה שהתגרשה ובאה לתבוע כתובתה מבעלה, וכראיה לדבריה – הוציאה את הגט שנתן לה, ואולם אין עמו [עם הגט] כתובה, אף על פי כן –

טפ-א גובה כתובתה⁽¹²⁹⁾,

לעיל דף נא' ע"א.

131. כמבואר במסכת גיטין – הלל הזקן תיקן פרוזבול, [לשון פרוז בולי ובוטי, כלומר תקנת העניים והעשירים, שלא ימנעו העשירים מלהלות לעניים מחשש שיפסידו את כספם בשמיטה], וענינו – שמוסר שטרותיו לגביית בית דין, ואז אינו עובר ב"לא יגוש" כיון שהוא אינו תובעו אלא בית דין.

132. כיון שתקנו בתגובה בלא גט ופרוזבול, אפילו אם עברה הסכנה גובה בלא גט. רש"ש.

129. בהוא אמינא הבינה הגמרא, שהמשנה עוסקת כאשר האשה טוענת – "אבד שטר כתובתי", ובכל אופן נאמנת, ואין חוששים שמא תוציא אחר מותרת את הכתובה ותגבה בשנית כדן אלמנה, ותאמר – מעולם לא התגרשתי, כיון שכותבים לבעל שובר על הפרעון, ועליו מוטל לשומרו שלא יאבד.

130. "מעשה בית דין" פירושו – כל דבר שאדם מחוייב בו למרות רצונו. ובכתובה, אפילו אם לא כתב לה כתובה בשעת נישואיה חייב בכתובתה, מפני שהוא תנאי בית דין. ועיי' בזה